



Združenie sudcov Slovenska

ZHODNOTENIE ČINNOSTI SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY (2020 – 2023)

I. ÚVOD

Združenie sudcov Slovenska (ďalej len „ZSS“), ako najväčšia stavovská organizácia sudcov v Slovenskej republike, si plne uvedomuje svoje nezastupiteľné postavenie a zodpovednosť pri podpore a ochrane nezávislosti súdnictva a sudcov, právneho štátu a ľudských práv na Slovensku. ZSS sa pri naplňaní týchto hlavných cieľov svojej existencie vždy snažilo a snaží postupovať nielen v súlade s vnútroštátnou úpravou,¹ ale tiež so všeobecne uznávanými medzinárodnými štandardmi, upravujúcimi postavenie a úlohy sudcovských združení.²

Na vybudovanie nezávislého súdnictva, ktoré je základným atribútom právneho štátu, a na jeho udržanie nestačia len medzinárodné dokumenty, ústava a zákony. Je nevyhnutné, aby nielen predstavitelia súdnej moci, ale aj ostatné zložky štátnej moci, politici, médiá a občianska spoločnosť spolupracovali v dlhodobom úsilí o zvýšenie profesionality, transparentnosti a etiky v súdnictve, aby sa pravidlá na papieri zmenili na kultúru rešpektovania nezávislosti súdnictva a právneho štátu.³

ZSS vždy bolo a stále je pripravené v záujme dosiahnutia tohto cieľa spolupracovať so všetkými zainteresovanými subjektmi, do ktorých kompetencie patrí prijímať rozhodnutia týkajúce

¹ § 34 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

² Stanovisko Poradnej rady európskych sudcov (ďalej len „CCJE“) č. 23 (2020) o úlohách združení sudcov pri podpore nezávislosti súdov a v ňom uvedené medzinárodné dokumenty.

³ Stanovisko CCJE č. 24 (2021) o vývoji súdnych rád a ich úlohe v nezávislých a nestranných súdnych systémoch, najmä Závěry a odporúčania, bod 2.

sa riadenia a správy súdnictva, kariéry sudcov (menovaním počnúc a vyvodzovaním disciplinárnej zodpovednosti končiac) a ich pracovných podmienok, odbornej prípravy a etiky sudcov, ale i prípadných súdnych reforiem. ZSS sa pritom usiluje o túto spoluprácu na báze otvorenosti a na ochote vypočuť si argumenty druhej strany, čo však nebráni tomu, aby zároveň, rešpektujúc rozdielne postavenie a úlohy týchto subjektov, sledovalo, či tieto vykonávajú svoju pôsobnosť spôsobom zodpovedajúcim nielen vnútroštátnej právnej úprave, ale aj medzinárodným štandardom, ktoré sú zárukou nezávislého a zodpovedného výkonu spravodlivosti, a pokiaľ tomu tak nie je, zaujalo kritický postoj.⁴

Osobitné postavenie medzi týmito subjektmi zaujíma Súdna rada Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“), ktorej všeobecným poslaním je chrániť nezávislosť súdnictva a jednotlivých sudcov pred neprípustnými vplyvmi nielen zvonka ale aj zvnútra justície a právny štát, a to navzdory jej súčasnej (podľa ZSS) zjednodušenej ústavnej definícii ako ústavného orgánu sudcovskej legitimacy. Pri takomto pohľade sa úlohy, ktoré má súdna rada so zreteľom na jej ústavnú a zákonnú pôsobnosť plniť, a ciele a úlohy ZSS, tak ako sú tieto vymedzené v jeho stanovách, vo svojej podstate zhodujú. ZSS pritom rešpektuje, že na riešenie jednotlivých otázok môžu existovať (a spravidla existujú) rôzne názory; v prípade ich stretu by však malo dôjsť k otvorenej diskusii, a to v snahe dosiahnuť spoločný cieľ – riadne fungovanie súdneho systému a právneho štátu na Slovensku.⁵

ZSS si je – vzhľadom na oprávnenie navrhovať kandidátov/kandidátky na členov/členky súdnej rady volených sudcami a voličský potenciál tvorený jeho členskou základňou – vedomé svojho vplyvu na fungovanie súdnej rady a podielu zodpovednosti zaň. V snahe vyhodnotiť dopady legislatívnych zmien, v súhrne všeobecne označovaných ako „reforma justície“, ku ktorým došlo od roku 2020, sa Celorepubliková rada ZSS na svojom zasadnutí v apríli 2023 rozhodla zhodnotiť okrem iného činnosť súdnej rady, so zameraním na identifikovanie oblastí a otázok,

⁴ Stanovisko CCJE č. 23 (2020), najmä body 24 až 26.

⁵ Stanovisko CCJE č. 23 (2020), najmä bod 29 a 78, Závěry a odporúčania, najmä body 4. až 6, 8; Stanovisko CCJE č. 24 (2021), najmä body 8.A, 19, 43, Závěry a odporúčania, najmä body 1, 8 a 22; Kompendium Európskej siete súdnych rád (ďalej len „ENCJ“) o súdnych radách, najmä časti A a E.

v ktorých nepanuje názorová zhoda s postupom a rozhodovaním väčšiny súdnej rady, resp. jej reprezentantov.

Ambíciou ZSS je týmto spôsobom iniciovať otvorený dialóg, prípadne aj širšiu diskusiu, nielen o otázkach týkajúcich sa formálnej/ústavnej legitimacy súdnej moci, ale najmä jej funkčnej legitimacy, ktorej dôležitým zdrojom je aj transparentná a zodpovedná súdna rada.⁶ Ako totiž uviedol Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 19. novembra 2019, C-585/18, C-624/18, C-625/18, okrem toho, že súdne rady musia byť dostatočne nezávislé od zákonodarnej a výkonnej moci s prihliadnutím na všetky relevantné právne a skutkové okolnosti týkajúce sa okolností, za ktorých sú členovia tohto orgánu vymenovaní, je potrebné zohľadniť aj spôsob, akým tento orgán vykonáva svoju ústavnú zodpovednosť za zabezpečenie nezávislosti súdov a súdnej moci a svojich rôznych právomocí, najmä ak tak robí spôsobom, ktorý môže spochybniť jeho nezávislosť vo vzťahu k zákonodarnej a výkonnej moci.⁷

ZSS zároveň verí, že napriek kritickým záverom bude toto zhodnotenie vnímané ako ponuka otvoreného dialógu nielen zo strany jej priameho adresáta – súdnej rady, ale aj odbornou a laickou verejnosťou, a vo svojom výsledku prispeje k posilneniu dôvery verejnosti v súdnictvo.⁸

II. ROZSAH ZHODNOTENIA

II.A. Zapojenie súdnej rady do legislatívneho procesu

V súlade s medzinárodnými odporúčaniami by súčasťou kompetencií súdnych rád malo byť ich oprávnenie vyjadrovať sa ešte pred rokovaním v parlamente ku všetkým návrhom právnych predpisov, ktoré by mohli mať vplyv na súdnictvo a jeho nezávislosť alebo ktoré by mohli znížiť záruky prístupu k spravodlivosti. Významným v tomto smere je tiež to, aby súdne rady mali zároveň k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojej nezávislosti a spochybňovanie ústavnosti právnych predpisov, ktoré sa týkajú jej alebo súdnictva, napr. v podobe návrhu

⁶ Stanovisko CCJE č. 24 (2021), body 9, 12, 13, Závěry a odporúčania bod 4.

⁷ Kompendium ENCJ o súdnych radách, časť E.

⁸ Stanovisko CCJE č. 24 (2021), body 18, 43, Závěry a odporúčania bod 21.

na začatie konania pred ústavným súdom.⁹ Ide o dôležitý nástroj, keďže náležité ústavné a zákonné zakotvenie záruk nezávislosti súdnictva je základným a nevyhnutným predpokladom realizácie práva každého na súdnu ochranu pred nezávislým a nestranným súdom.

ZSS sa preto v tejto časti zameralo na to, ako súdna rada uplatňovala a uplatňuje svoje oprávnenia: (i) predkladať ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) podnety na prijatie všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov, (ii) zaujímať stanoviská k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov, (iii) zaujímať stanoviská k návrhom koncepčných dokumentov týkajúcich sa súdnictva, ktoré sa predkladajú na rokovanie národnej rady a vlády, ale aj na (iv) oprávnenie predsedu súdnej rady predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov týkajúcich sa výkonu súdnictva,¹⁰ a to osobitne so zreteľom na tie časti „reformy justície“, ktoré nielen podľa ZSS, ale aj podľa ďalších relevantných subjektov,¹¹ nezodpovedajú medzinárodným normám, resp. sú z tohto pohľadu prinajmenšom sporné. Konkrétne, najmä pokiaľ ide o: (i) ústavné a zákonné zakotvenie možnosti odvolať predsedu, podpredsedu a člena súdnej rady kedykoľvek pred uplynutím ich funkčného obdobia, (ii) obmedzenie funkčnej imunity sudcov pri súčasnom zavedení trestného činu ohýbania práva a zrušení záruk týkajúcich sa vzatia sudcov do väzby, (iii) reštriktívny zásah do hmotného zabezpečenia sudcov v podobe trvalého časového obmedzenia príplatku k náhrade príjmu a k nemocenskému najdlhšie po dobu 60 dní (iv) povinnosť sudcu objasniť majetkové pomery a pôvod zdrojov majetku svojho plnoletého dieťaťa a manžela/manželky, kde neplatí režim spoluvlastníctva, (v) oprávnenie

⁹ Stanovisko CCJE č. 24 (2021), body 11 a 26, Závery a odporúčania bod 3; Kompendium ENCJ o súdnych radách, časť E.

¹⁰ § 4 ods. 1 písm. c), f), g) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; čl. 141a ods. 9 Ústavy Slovenskej republiky.

¹¹ Napr. Stanovisko predsedníctva CCJE z 9. decembra 2020 v súvislosti s reformou súdnictva v Slovenskej republike; Rezolúcia Európskej asociácie sudcov (ďalej len „EAJ“) z 2. septembra 2021 týkajúca sa legislatívnych zmien na Slovensku a odpoveď eurokomisára pre spravodlivosť Didier Reyndersa z 25. októbra 2021 na túto rezolúciu; Vyhlásenie predsedníctva EAJ zo septembra 2022 k zmenám súdnej mapy na Slovensku; Správy Európskej komisie o právnom štáte 2022 a 2023.

kancelárie súdnej rady zabezpečovať na požiadanie komisie súdnej rady informácie o existencii bankových účtov a o transakciách na týchto účtoch vedených na sudcu, ako aj informácie o majetku sudcu z iných evidencií majetku, spätne až 60 mesiacov, t. j. aj vo vzťahu k majetkovým priznaniam sudcov, ktoré boli vyhodnotené pred účinnosťou namietaného zákonného ustanovenia a v súlade s vtedy účinnou právnou úpravou, (vi) legislatívny proces prijatia tzv. novej súdnej mapy.

II.B. Výkon pôsobnosti súdnej rady a jej predsedu v konkrétnych veciach

Ako už bolo uvedené vyššie, ústava a zákony síce poskytujú súdnej rade formálny zdroj legitimacy, to ale nestačí, a táto musí byť doplnená funkčnou legitimitou, ktorá je založená na dôvere verejnosti, ktorá sa vytvára prostredníctvom vynikajúcej práce, transparentnosti a zodpovednosti.¹² V rámci tejto časti sa preto ZSS zameralo na posúdenie postupov a rozhodnutí súdnej rady, resp. jej reprezentantov v konkrétnych veciach, ktoré podľa ZSS uvedené atribúty nespĺňajú. Osobitnú pozornosť pritom venovalo výkonu jej pôsobnosti v rámci preverovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti a majetkových pomerov sudcov, keďže previerky sudcov sú na európskej úrovni vnímané prinajmenšom ako veľmi problematické, pretože sa môžu inštrumentalizovať a zneužiť na odstránenie politicky „nežiaducich“ sudcov.¹³

II.C. Komunikácia súdnej rady a jej predsedu navonok

Zverejňovanie správ, stanovísk a oslovovanie médií je dôležitým nástrojom nielen na nadviazanie kontaktu s ostatnými štátnymi orgánmi, ale aj s verejnosťou, čo môže významne prispieť k tomu, aby verejnosť správne vnímala výkon spravodlivosti a tým aj k zvýšeniu transparentnosti a zodpovednosti, ktoré predstavujú kľúčový zdroj funkčnej legitimacy nielen súdnej rady, ale i samotného súdnictva, ktorého nezávislosť má chrániť. Dôležitou súčasťou tejto komunikácie pritom musí byť vysvetlenie, že súdna rada a jednotliví sudcovia musia rozhodovať o prípadoch nezávisle, pričom súdna rada musí rozhodne čeliť každému pokusu o útok alebo nátlak na jednotlivých sudcov alebo súdnictvo ako celok.¹⁴ Na druhej strane poskytovanie predčasných,

¹² Stanovisko CCJE č. 24 (2021), body 9, 12 a 13, 18, Závěry a odporúčania body 4, 7; Kompendium ENCJ o súdnych radách, časť E.

¹³ Stanovisko CCJE č. 24 (2021), bod 22.

¹⁴ Stanovisko CCJE č. 24 (2021), body 45 a 46; Kompendium ENCJ o súdnych radách, časť E.

neúplných, skreslených či zavádzajúcich informácií, ale i vecne neodôvodnená a nevyvážená kritika súdnych rozhodnutí a sudcov ohrozuje dôveru verejnosti v súdnictvo rovnako ako zlyhania jeho predstaviteľov, osobitne ak sa tak deje zo strany vrcholných predstaviteľov verejnej moci. V tejto časti sa preto ZSS zameralo na tento aspekt fungovania súdnej rady.

II.A. Zapojenie súdnej rady do legislatívneho procesu

Z verejne dostupných zdrojov¹⁵ vyplýva, že súdna rada v rámci medzirezortného pripomienkového konania k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústava, (napokon schváleného ako ústavný zákon č. 422/2020 Z. z.) uplatnila, pokiaľ ide o ústavné zakotvenie možnosti odvolať predsedu, podpredsedu a člena súdnej rady kedykoľvek pred uplynutím ich funkčného obdobia, ako aj obmedzenie funkčnej imunity sudcov zásadné pripomienky, ktoré boli vo svojej podstate vecne zhodné so zásadnými pripomienkami uplatnenými ZSS. Vo vyhodnotení následne prebiehajúceho rozporového konania je však už vo vzťahu k súdnej rade konštatované čiastočné odstránenie týchto rozporov, hoci na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložené a Národnou radou Slovenskej republiky následne schválené znenie tohto návrhu viedlo k takým ústavným zmenám, ktoré podľa viacerých relevantných subjektov¹⁶ nezodpovedajú medzinárodným štandardom týkajúcim sa týchto oblastí.

Obdobne aj v prípade návrhu zákona, ktorým bol zavedený trestný čin ohýbania práva, (napokon schváleného ako zákon č. 312/2020 Z. z.) uplatnila súdna rada rozsiahlu zásadnú pripomienku, v ktorej – vo vecnej zhode s prístupom ZSS k tejto otázke – rozhodne odmietla zavedenie tohto trestného činu. Za značne prekvapivý tak možno označiť jej ďalší postoj, resp. postoj jej zástupcov, ktorí sa zúčastnili na následnom rozporovom konaní, z ktorého výsledkov vyplýva, že tento zásadný rozpor bol odstránený, a to so zreteľom na doplnenie a precizovanie osobitnej časti dôvodovej správy (bez akejkoľvek zmeny znenia skutkovej podstaty predmetného trestného činu).

¹⁵ [Rokovania legislatívnej rady vlády SR | Rokovanie vlády SR](#)

¹⁶ pozri poznámky pod čiarou č. 11.

Pokiaľ ide o návrh zákona, ktorým došlo k reštriktívnemu zásahu do hmotného zabezpečenia sudcov v podobe trvalého obmedzenia príplatku k náhrade príjmu a k nemocenskému, k zavedeniu povinnosti sudcu objasniť majetkové pomery a pôvod zdrojov majetku aj plnoletého dieťaťa a manžela/manželky, aj keď neplatí režim spoluvlastníctva, ako aj oprávnenia kancelárie zabezpečovať informácie o existencii bankových účtov a ďalších obdobných údajov až 60 mesiacov späť, (napokon schváleného ako zákon č. 423/2020 Z. z.) súdna rada neuplatnila žiadne pripomienky.¹⁷

V tejto súvislosti poukazuje ZSS na to, že viaceré jeho zásadné pripomienky k vyššie zmieneným legislatívnym zmenám sa ukazujú byť opodstatnenými, resp. takými, že si vyžadujú vecný prieskum z pohľadu ich ústavnej súladnosti. ZSS pritom osobitne poukazuje na Správu Európskej komisie o právnom štáte 2023, v ktorej sa okrem iného uvádza, že Slovensko (vychádzajúc z odporúčaní predchádzajúcej správy) ešte nedosiahlo žiadny pokrok pri zabezpečovaní toho, aby sa na členov súdnej rady vzťahovali dostatočné záruky nezávislosti, pokiaľ ide o ich odvolanie, s prihliadnutím na európske normy týkajúce sa nezávislosti súdnych rád a ani pri zabezpečovaní toho, aby boli zavedené a riadne dodržiavané dostatočné záruky pre prípady, keď sudcovia musia niesť trestnoprávnu zodpovednosť za trestný čin „ohýbania práva“ v súvislosti so svojimi súdnymi rozhodnutiami. Slovensku sa preto odporúča, aby zaviedlo opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa na členov súdnej rady – a to najmä na tých, ktorých nezvolili sudcovia – vzťahovali dostatočné záruky nezávislosti, pokiaľ ide o ich odvolanie, s prihliadnutím na európske normy týkajúce sa nezávislosti súdnych rád a zabezpečilo, že budú zavedené a riadne dodržiavané dostatočné záruky pre prípady, keď sudcovia musia niesť trestnoprávnu zodpovednosť za trestný čin „ohýbania práva“ v súvislosti so svojimi súdnymi rozhodnutiami. Pokiaľ ide o vyššie uvedené legislatívne zmeny, zavedené zákonom č. 423/2020 Z. z., posúdenie ich ústavnej súladnosti je predmetom konania na ústavnom súde pod č. k. PL. ÚS 12/2022.

Za takéhoto stavu veci ZSS očakávalo (a očakáva), že súdna rada v rámci jej zverenej pôsobnosti zaujme k tejto situácii zásadný postoj, a prinajmenšom vo vzťahu:

¹⁷ Hoci pri prvom pokuse takto obmedziť hmotného zabezpečenie sudcov tak urobila (uznesenie č. 168/2020).

- k opakujúcim sa odporúčaniam Európskej komisie, ktoré sa jej priamo týkajú, využije svoje oprávnenie predložiť ministrovi spravodlivosti podnet na zmenu súčasnej právnej úpravy a
- ku konaniam o súlade právnych predpisov prebiehajúcim pred ústavným súdom sa aspoň kvalifikovane vyjadrí, keď už predseda súdnej rady svoje oprávnenie takéto konanie iniciovať (v prípade tzv. reformy súdnej mapy napriek podnetu ZSS) nevyužil.

Opak je však pravdou, súdna rada návrh na vypracovanie komplexného podnetu legislatívnych zmien na obnovenie záruk nezávislosti súdnictva odročila na neurčito (uznesenie č. 18/2023) a ministrovi spravodlivosti bol predložený iba podnet na vypustenie trestného činu ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona.

Za priam alarmujúce považuje ZSS v tejto súvislosti, že súdna rada nebola schopná prijať žiadne stanovisko k návrhu na konanie o súlade právnych predpisov, ktoré je vedené na ústavnom súde pod č. k. PL. ÚS 12/2022, ktorého predmetom je posúdenie ústavnej súladnosti viacerých zákonných zmien vykonaných v súvislosti s reformou súdnictva (zákon č. 423/2020 Z. z.).¹⁸

II.B. Výkon pôsobnosti súdnej rady a jej predsedu v konkrétnych veciach

Od 1. januára 2021 došlo k podstatnému posilneniu pôsobnosti súdnej rady najmä vo vzťahu k preverovaniu predpokladov sudcovskej spôsobilosti a majetkových pomerov sudcov. ZSS si uvedomuje, že takéto pomerne rozsiahle rozšírenie kompetencií môže byť najmä v počiatkoch sprevádzané ťažkosťami a nejednotnosťou pri ich uplatňovaní, a to osobitne so zreteľom na minimálnu legisvakačnú lehotu. Z verejne dostupných zápisníc zo zasadnutí súdnej rady však vyplýva, že súdna rada, resp. ňou zriadené kontrolné komisie, až do zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo od 1. decembra 2021, nepostupovali rovnako, a to prinajmenšom v otázke, či u sudcu, ktorý bol navrhnutý na preloženie na súd vyššieho stupňa, treba vždy (aj bez podnetu) preverovať, či nemá obchodné, majetkové alebo finančné vzťahy s osobami z prostredia organizovaného zločinu, čo zahŕňa aj vyjadrenia príslušných štátnych orgánov vrátane spravodajských služieb (§ 27hb zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Najlepšie

¹⁸ Zápisnica z 1. zasadnutia súdnej rady 17. a 18. januára 2023, bod 8.

to dokumentuje rozprava k bodu 14 programu 10. zasadnutia súdnej rady konaného 15. júna 2021, ktorá však k zjednoteniu postupu jednotlivých kontrolných komisií nevedla. Okrem toho, že v dôsledku takéhoto nejednotného postupu bolo o preložení niektorých kandidátov rozhodnuté v priebehu dní od doručenia návrhu a u niektorých rádovo v mesiacoch, a to v závislosti od toho, do ktorej kontrolnej komisie boli pridelení, podstatné je, že jednotliví kandidáti neboli minimálne v danom období prekladaní na sudy vyššieho stupňa za rovnakých podmienok. Aj so zreteľom na už zmienenú rozpravu je však viac než otázne, či jednotlivé kontrolné komisie pri vykonávaní ich pôsobností (najmä pokiaľ ide o zaobstarávanie podkladov) aj dnes postupujú rovnako. Z tohto pohľadu je potom legitímnou tiež otázka, či a ako je vylúčená manipulácia pri prideľovaní konkrétnych vecí jednotlivým kontrolným komisiám. Podľa ZSS dostatočnú záruku v tomto smere nepredstavuje ani súdnou radou prijatý rokovací poriadok jej kontrolných komisií. Za problematické pritom považuje ZSS tiež to, že sudcovi sa pri vyjadrení k informáciám zisteným kontrolnou komisiou neposkytujú informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami.

Požiadavkám vynikajúcej práce, transparentnosti a zodpovednosti pri výkone pôsobnosti súdnej rady nezodpovedá jej pôvodne negatívne rozhodnutie o kandidátovi na funkciu sudcu, ktoré bolo predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu v konaní vedenom pod č. III. ÚS 446/2021, v ktorom nálezom z 30. júna 2022 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, napadnuté rozhodnutie súdnej rady zrušil a vrátil jej vec na ďalšie konanie. V rámci posúdenia tejto veci bolo podstatným, že skutkové tvrdenie predsedu súdnej rady, ktoré odznelo v rámci rozpravy k posudzovaniu predpokladov sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa ako posledné, nezodpovedalo skutočnosti. Preto postup súdnej rady (zavŕšený prijatím napadnutého uznesenia), v rámci ktorého bolo sťažovateľovi znemožnené vyjadriť sa k tvrdeniu o neexistencii iných rozhodnutí o zmiernom ukončení obdobných trestných vecí, berúc zároveň zreteľ na skutočnosť, že toto tvrdenie ani neodráža skutočný stav rozhodovacej praxe súdov, nenaplnil podľa ústavného súdu zásadu rovnakého zaobchádzania. Súdnou radou nebola zabezpečená objektivita pri posudzovaní predpokladov sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa. Súdna rada tak dôsledne neuplatnila svoje právomoci reálne ochrániť základné právo sťažovateľa na nediskriminačnom základe a nenaplnila v ňou vedenom rozhodovacom procese požadované minimálne pravidlá, ktoré je možné považovať za akceptovateľný štandard pre ústavnú udržateľnosť jej rozhodnutí.

Metodické usmernenie predsedu súdnej rady vo voľbách členov/členiek súdnej rady konaných 21. apríla 2022 v západoslovenskom volebnom obvode (ďalej len „metodické usmernenie“), ktoré bolo 24. februára 2022 zverejnené na webovom sídle súdnej rady,¹⁹ bolo podľa názoru ZSS spôsobilé spochybníť zákonnosť vyhlásenej voľby troch členov/členiek súdnej rady v západoslovenskom volebnom obvode a legitimitu zvolených kandidátov. V metodickom usmernení konštatovaná povinnosť oprávnených navrhovateľov v západoslovenskom volebnom obvode navrhovať „1) osobitne kandidátov/kandidátky na miesto uprázdnené po *Marcele Kosovej* a 2) osobitne dve miesta členov/členiek súdnej rady, ktoré sa uvoľnia v dôsledku uplynutia funkčného obdobia“, totiž nemala žiadnu oporu v znení rozhodnutia predsedu súdnej rady o vyhlásení voľby „*piatich členiek/členov Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 141a ods. 2 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky sudkyňami/sudcami v západoslovenskom, stredoslovenskom a východoslovenskom volebnom obvode*“ zo 17. februára 2022, č. p. CR 834/2022-3239, podľa ktorého voľby „*troch členiek/členov Súdnej rady Slovenskej republiky sa vykonajú na zhromaždeniach sudcov v západoslovenskom volebnom obvode, ktorý tvoria obvody Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave, Krajského súdu v Nitre, Krajského súdu v Trenčíne a Špecializovaný trestný súd*“ a v nadväznosti na takto vyhlásenú voľbu ani v zákone (§ 13 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Za neprijateľný zásah do výlučných kompetencií hlavnej volebnej komisie pritom považuje ZSS tú časť metodického usmernenia, v ktorej sa uvádza, že „... sa vytvoria dve kandidátne listiny... Vo voľbách v západoslovenskom volebnom obvode sa vydajú dva volebné lístky...“ a „*Hlavná volebná komisia vyhlási výsledky volieb v západoslovenskom volebnom obvode osobitne na miesto uprázdnené po *Marcele Kosovej* a osobitne na dve miesta členov/členiek súdnej rady, ktorí budú zvolení po tých členov, ktorým skončí funkčné obdobie.*“ K spochybneniu zákonnosti vyhlásenej voľby troch členov/členiek súdnej rady v západoslovenskom volebnom obvode a legitimacy zvolených kandidátov napokon nedošlo predovšetkým vďaka následnému postupu a rozhodnutiam hlavnej volebnej komisie.

V súlade s európskymi štandardmi sa súdnym radám odporúča, aby nadviazali dialóg so združeniami sudcov.²⁰ V tomto kontexte ZSS s určitou ľútosťou konštatuje, že súdna rada

¹⁹ [Metodické usmernenie vo voľbách členov/členiek Súdnej rady Slovenskej republiky konaných 21. apríla 2022 v západoslovenskom volebnom obvode | Súdna rada Slovenskej republiky \(gov.sk\)](#)

²⁰ Stanovisko CCJE 24 (2021), bod 43.

nebola schopná/ochotná ani len zobrať na vedomie Rezolúciu EAJ z 2. septembra 2021 týkajúcu sa justičnej reformy na Slovensku, ktorá bola prijatá na základe žiadosti ZSS,²¹ a ani informáciu o podnete ZSS na podanie návrhu na začatie konania o súlade zákona v súvislosti s tzv. novou súdnou mapou, ktorý bol adresovaný predsedovi súdnej rady.²² Z tohto pohľadu je do určitej miery prekvapujúcim následné uznesenie súdnej rady č. 349/2022, ktorým zobrala na vedomie informáciu o Vyhlásení EAJ k zmenám súdnej mapy na Slovensku a zároveň si uvedomila oprávnenosť zvýšených obáv EAJ vyslovených na jej zasadnutí 18. septembra 2022 v Tel-Avive,²³ keďže toto vyhlásenie obsahovo nadväzovalo na už zmienenú (a súdnou radou odignorovanú) Rezolúciu EAJ z 2. septembra 2021. Situácia pritom bola iná len v tom, že došlo k zmene na poste ministra spravodlivosti, ktorý zaujal diametrálne odlišný postoj k ZSS, než jeho predchodkyňa. Namiesto je teda otázka, či časť členov súdnej rady nezohľadňuje pri výkone svojho mandátu aj aktuálne politické pomery.

II.C. Komunikácia súdnej rady a jej predsedu navonok

Predseda súdnej rady prof. JUDr. Ján Mazák, PhD. (ďalej len „predseda súdnej rady“) sa v liste predsedníčky CCJE z 15. decembra 2020, ktorý bol reakciou na Stanovisko predsedníctva CCJE z 9. decembra 2020 v súvislosti s reformou súdnictva v Slovenskej republike a ktorý bol zároveň zverejnený, podľa jeho vlastných slov²⁴ dopustil nenáležitého a zbytočného útoku voči JUDr. Františkovi Moznerovi, v tom čase predsedovi trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a členovi CCJE, na ktorého žiadosť bolo predmetné stanovisko prijaté, pričom túto časť textu sám označil za nepodloženú. Takéto verejne prezentované difamačné vyjadrenia predsedu súdnej rady na adresu iného vrcholného predstaviteľa súdnej moci boli podľa názoru ZSS spôsobilé oslabiť už aj tak v tom čase do značnej miery naštrbenú dôveru verejnosti v súdnictvo na Slovensku a zároveň sú prinajmenšom otázkou na diskusiu, či súčasný predseda súdnej rady spĺňa požiadavky, podľa

²¹ Zápisnica zo 16. zasadnutia súdnej rady konaného 14. októbra 2021, bod 12 programu.

²² Zápisnica z 11. zasadnutia súdnej rady konaného 17. augusta 2022, bod 7 programu.

²³ Zápisnica zo 16. zasadnutia súdnej rady konaného 13. decembra 2022, bod 7 programu.

²⁴ [Predseda Súdnej rady Slovenskej republiky sa ospravedlnil sudcovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Františkovi Moznerovi | Súdna rada Slovenskej republiky \(gov.sk\)](#)

ktorých musia členovia súdnej rady dodržiavať najvyššie etické a profesionálne štandardy a musia byť zodpovední za svoje konanie prostredníctvom vhodných prostriedkov, pričom predsedom súdnej rady musí byť osoba, ktorá je nestranná a nemá blízko k politickým stranám.²⁵

Súdna rada by vo všeobecnosti mala byť otvorená kritickej spätnej väzbe a pripravená sa neustále zlepšovať, keďže táto forma zodpovednosti má osobitný význam v dialógu s ostatnými štátnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou.²⁶ Podľa ZSS týmto požiadavkám v žiadnom prípade nezodpovedajú viaceré verejné vyjadrenia predsedu súdnej rady, ktorý napr. v rozhovore pre denník SME (zverejnený 8. marca 2022), v reakcii na výzvu na jeho odstúpenie označil jej signatárov (prevažne aktívnych sudcov a sudkyne) za ľudí, „ktorým prekáža, že Súdna rada začína fungovať a že začína byť rešpektovaný ústavným orgánom“, sudkyne z bratislavských súdov „za všeobecne so všetkým nespokojné“. Okrem toho sa na adresu bývalých sudcov ústavného súdu (vrátane stále aktívneho sudcu najvyššieho súdu) vyjadril tak, že „je to všetko HZDS krvná skupina“, reakciu predsedu najvyššieho súdu na jeho ospravedlnenie sa sudcovi tohto súdu označil za úsmevnú a vrchol nekompetentnosti a relativizoval tiež prezumpciu neviny v prípade trestne stíhaných, no v tom čase právoplatne neodsúdených sudcov. Takéto, miestami až znevažujúce vyjadrenia na adresu názorových oponentov z radov aktívnych sudcov a sudkýň, nielenže neprispievajú posilneniu dôvery verejnosti v súdnictvo, ale naopak sú spôsobilé ju ešte viac podkopať.

Dňa 18. augusta 2022 zverejnil predseda súdnej rady na webovom sídle súdnej rady tlačovú správu v znení: „Na 11. zasadnutí Súdnej rady Slovenskej republiky sa prejednával návrh predsedu súdnej rady o odôvodnenosti kvalifikovaného podnetu (sťažnosti) účastníka sporu v konaní pred Okresným súdom Piešťany, v ktorom bol zákonným sudcom [...]. Zákonný sudca doručil tomuto účastníkovi konania rozsudok, ktorý obsahoval viac ako 500 chýb; pochybenia boli napravené rozsiahlym opravným uznesením. V konaní pred súdnou radou sudca potvrdil, že došlo k takému pochybeniu a vzal na seba zodpovednosť za písomné vyhotovenie rozsudku. Z diskusie, aj na základe iných písomných dôkazov, vyplynulo, že síce došlo k porušeniu

²⁵ Stanovisko CCJE 24 (2021), body 16, 35, Závěry a odporúčania body 6 a 12, Kompendium ENCJ, časť C.

²⁶ Stanovisko CCJE 24 (2021), body 18 a 43.

*povinností sudcu, avšak iba ojedinelému, pričom ide o sudcu, ktorý má, napriek tomu, že je sudcom iba od roku 2017, výborné pracovné výsledky a vykazuje náležitú mieru integrity na náležitý a zodpovedný výkon funkcie sudcu. Na základe toho predseda súdnej rady vzal späť svoj návrh a súdna rada vzala tento úkon na vedomie. **Predseda súdnej rady, vychádzajúc z výsledkov prejednávania tejto veci pred celou súdnou radou, dospel k záveru, že na nápravu u zákonného sudcu [...] postačuje prejednanie jeho pochybenia pri vyhotovovaní rozsudku pred súdnou radou. Preto sudcu písomne nenapomenie ani nenavrhone jeho disciplinárne stíhanie. O tomto rozhodnutí predsedu súdnej rady bol informovaný aj sťažovateľ, na základe ktorého podania bol podaný návrh na konanie pred súdnou radou ako aj sudca [...] a predseda Okresného súdu Piešťany.***²⁷ Z následného verejného vyhlásenia členov súdnej rady Mgr. Marcely Kosovej, JUDr. Evy Mišíkovej, JUDr. Ayše Pružinec Eren, JUDr. Ľuboša Kunaya, JUDr. Dany Jelinkovej Dudzíkovej, LL.M., JUDr. Petra Farkaša a JUDr. Petra Bebeja však vyplynulo, že tlačová správa predsedu súdnej rady prispela k tendenčnému informovaniu niektorých médií o tomto bode programu a jeho výsledku. Členovia súdnej rady konštatovali, že im nie je zrejmé, ako dospel predseda súdnej rady k tomu, že na „nápravu“ tohto sudcu bude postačovať prejednanie jeho pochybenia pred celou súdnou radou. Súdna rada nedospela u sudcu k rozhodnutiu o žiadnom pochybení, ktoré by malo byť potrestané akýmkoľvek spôsobom. Iba konštatovanie viny totiž zakladá možnosť „upustenia od potrestania“ a očakávanie výchovného účinku od prejednávania veci bez potreby uloženia trestu. Členovia súdnej rady pritom nevzhladli ani vzdialene dôvody na konštatovanie straty sudcovskej spôsobilosti, ani o takúto stratu ísť nemohlo, keďže k takémuto niečomu nesmerovala ani sťažnosť účastníka konania. Napokon, samotný predseda súdnej rady vzal svoj návrh vzhľadom na jasné vyjadrenia takmer všetkých členov súdnej rady počas rozpravy späť, čo vzala Súdna rada Slovenskej republiky priamo na zasadnutí na vedomie uznesením č. 168/2022.

III. ZÁVER

A. Hoci je súdna rada v súlade s európskymi štandardmi upravujúcimi postavenie a kompetencie súdnych rád²⁸ oprávnená iniciovať začatie legislatívneho procesu v otázkach

²⁷ [Predseda Súdnej rady nenapomenie ani nenavrhone disciplinárne konanie sudcu Okresného súdu Piešťany | Súdna rada Slovenskej republiky \(gov.sk\)](#)

²⁸ Stanovisko CCJE 24 (2021), body 8.D., 11. a 26, Závěry a odporúčania bod 3; Kompendium ENCJ, časť E.

upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov, k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcim tieto oblasti môže zaujímať stanoviská a jej predseda je dokonca oprávnený iniciovať konanie o súlade takýchto predpisov s ústavou, z vyššie uvedených zistení (II.A.) podľa ZSS vyplýva, že tieto oprávnenie neboli náležité, a v niektorých prípadoch dokonca vôbec, využívané, napriek tomu, že za posledné tri roky boli prijaté masívne legislatívne zmeny, ktorých súlad nielen s ústavou, ale i normami všeobecne uznávanými Radou Európy a Európskou úniou je viac než sporný.

B. Zo zistení popísaných v bode II.B. je podľa ZSS zrejmé, že súdna rada vo viacerých smeroch nevykonáva svoje nové rozšírené kompetencie dostatočne transparentne a zodpovedne. Zjavne neopodstatnenou pritom nie je ani obava, že časť členov súdnej rady zohľadňuje pri uplatňovaní svojho mandátu aktuálnu politickú situáciu.

C. Vyššie popísané nedostatky, resp. zlyhania predsedu súdnej rady, či už pri komunikácii s verejnosťou alebo vedení súdnej rady by mali byť prinajmenšom podnetom na diskusiu o zosúladení slovenskej právnej úpravy s európskymi normami v tom, že členovia súdnej rady, ktorí nie sú sudcami, by mali spĺňať rovnaké štandardy bezúhonnosti, nezávislosti a nestrannosti ako sudcovia, pričom určité osoby by nemali byť spôsobilé na vymenovanie za „nesudcovských“ členov súdnej rady, najmä sudcovia, aj keď sú na dôchodku, poslanci parlamentu, vrátane bývalých, a členovia vlády, vrátane predchádzajúcich vlád,²⁹ a predsedom súdnej rady by mal byť sudca.³⁰

21. august 2023

JUDr. František Mozner, v. r.
prezident ZSS

²⁹ Kompendium ENCJ o súdnych radách, časť C.

³⁰ Stanovisko CCJE 24 (2021), bod 35, Závěry a odporúčania bod 12.